

Zemgales Komūnists

Tēvijas aizsardzība ir katra Latvijas PSR pilsoņa svēts pienākums!

(No Latvijas PSR Konstitūcijas 105. panta).

LATVIJAS K(b)P JELGAVAS PILSĒTAS UN APRINĀ KOMITEJU, JELGAVAS PILSĒTAS UN APRINĀ IZPILDU KOMITEJU ORGĀNS

Iznāk trīs reizes nedēļā. Redakcija Jelgavā, Skolotāju ielā 9. Redakcija atvērta no pulksten 10-17. Numurs maksā 20 kap.

Nr. 2.

Ceturtdien, 1944. g. 7. decembrī

3. gads

Mūsu Vadonim un skolotājam, Valsts aizsardzības komitejas priekšsēdētājam, Padomju Savienības Maršalam biedrim STAĻINAM

Dārgais biedri Staļin!

Jelgavas pilsētas izpildu komiteja, kopā ar partijas un sabiedriskajam organizācijām un Sarkanās Armijas pārstāvjiem, fabriku un rūpniec, strādnieku un inteliģences pārstāvjiem svinīgā sēdē par godu Staļina Konstitūcijas astotā gada dienai nosūta Jums, mūsu ģeniālajam vadonim un skolotājam, latvju tautas draugam, sirsnīgus sveicienus Konstitūcijas 8. gada dienā un bezgalīgu pateicību par to, ka Jūsu vadītā Sarkanā Armija atbrīvoja mūsu dzimteni Latviju no vācu okupantu jūga.

Jelgavas darba laudis, Sarkanās Armijas lielo uzvaru iedvesmoti, pašreizēdīgi strādā pie sagraudās saimniecības atjaunošanas. Mēs īsā laikā esam atjaunojuši ūdensvadu, elektrisko staciju un citus nepieciešamos uzņēmumus un rūpnīcas.

Solāmies Jums, biedri Staļin, ka neželosim savus spēkus pie mūsu dzimtas pilsētas Jelgavas atjaunošanas.

Lai dzīvo Staļina Konstitūcija! Lai dzīvo mūsu mīļotais vadonis un skolotājs, ģeniālais kara vadonis biedrs Staļins!

Darbs Zemgales laukos

Julija beigās Sarkanā Armija atbrīvoja daļu Jelgavas aprinķa. Tūlīt darbu uzsāka aprinķa Izpildu komiteja, organizējot pagasta izpildu komitejas. Fronte bij turpat blakus, darbs bij grūts. Jaunajām pagastu izpildu komitejām darba bija pilnas rokas: labība jānovāc un jāapkū, jāsapagatavo zeme ziemas sējai, jāveic priekšdarbi agrārai reformai.

Vācu okupantu sistās brūces ir dziļas. Visvairāk cietuši Pēternieku, Ozolnieku, Vecsvirlaukas, Penkules, Auru, Iles, Vecauces pagasti, kur no 100 mājām palicis pāri tikai viena desmitā daļa. Zemniekiem nopemti lopī, zirgi un visa cita manta, paši aizdzīti uz Vāciju. Ir pagasti kā Naudrīte, Stipele, Vadakste, kur palikušas visā pagastā tikai dažas desmit ģimenes.

Neskatoties uz šo postu, pagastos radās laudis, kas ķērās pie darba un tagad jāliecina, ka viņu darbam labi panākumi. Atbrīvotos pagastos novākts 31000 hektaru labības. Kartupeļi aprinķi novākti par 98 procentiem un cukurbietes 2000 hektaru. Jāliecina arī, ka ziemas sēja sekmējusies — apsēts pāri par 10000 hektaru. Aršana veicas diezgan vāji — aprinķi aparts tikai 35000 hektaru. Tam par iemeslu vecsaimnieku vilcināšanās.

Visgrūtāk cietusi lopkopība. Sevīši bēdīgs stāvoklis vēlāk atbrīvotos pagastos. Pēternieku pagastā uz 145 saimniecībām ir 92 slaucamas govīs un 75 zirgi. Livbērze uz 196 saimniecībām ir 256 govīs. Citos pagastos lopu skaits vēl mazāks. Uzskatāmāki runājot — aprinķi neiznāks viens zirgs un viena govs katrai saimniecībai. Bišu saimes aprinķi bija ap 13000, bet tagad atlicis tikai 1500. Lopbarības stāvoklis bēdīgs, būs galvenām kārtām jāiztiek ar rudzu salmiem.

Valsts nodevas zemgaleši pildījuši šobrīd ap 90 proc. Visčaklākie ir Jēkabnieki, Lielplatone, Eleja, Lielvircava. Bet ir arī kūtri pagasti, piemēram, Svēte, kurā veikusi nodevas tikai par 42 proc., Zaļenieki — 60 proc., Vilce — 76 proc. Šiem pagastiem jāsapemas un saistības valstij nekavējoši jāpilda. Jaunie darba zemnieki, kuŗiem nav

lopu, saņems vismaz vienu govī, kā arī aizdevumu uz vairāk gadiem lopu pirkšanai. Ēku celšanai izsniedz aizdevumus līdz 10000 rubļiem ģimenei. Uz atvieglotiem noteikumiem piešķir būvkokus.

Novērota tāda parādība, ka daudzos pagastos maz zemes prasītāju. Tas vecsaimnieku darbs. Viņi baida bezzemniekus ar visādām grūtībām. Mēs aizrādām jauniem zemniekiem un bezzemniekiem: neticiet vecsaimniekiem. Jauniem zemniekiem būs viss — padomju valdība palīdzēs tiem uzcelt ēkas, iegādāties lopus. Jaunais zemnieks iegūs pats sava darba augļus. Viņam vairs nebūs jāvergo pie vecsaimnieka.

Sakarā ar lauku dzīves pārkārtošanu, nopietna vēriba piegriežama mašīnu un traktoru stacijām. Aprinķi darbojas 4 MTS — Jelgavā, Elejā, Dobeļē un Tervetē. Liela pasivitate valda pie zirgu punktu organizēšanas. Katram pagastam savam zirgu punktam ierādāma laba un piemērota saimniecība, ieceljams enerģisks vadītājs un piešķirami zirgi un lopī no bezsaimnieku saimniecībām.

Neciešama parādība, ka vēl dažos pagastos nenovāktas cukurbietes. Cukurfabrika pēc dažiem mēnešiem uzsāks darbu, bet nolaidības dēļ cukurbietes nebūs no zemes izvilktas. Tāds stāvoklis ir neciešams. Lai novāktu cukurbietes, pagastā mobilizējami cilvēki.

Paveiksim ziemā visus sagatavotānos darbus, lai pavasarī istā laikā sāktu un paveiktu visus sējas darbus.

E. Kauliņš,
Jelgavas aprinķa Zemes daļas vadītājs.

Strādnieki, darba zemnieki, inteliģence!

Nu pienācis laiks, kad atkal varam lasīt savu laikrakstu „Zemgales Komūnists”, ko pārtrauca vācu okupācija.

Manas domas, ka laikrakstam jābūt katrā sētā kā nepieciešamam padomdevējam pie vācu nopostītās dzīves celšanas. Pie laikraksta izplatīšanas mans priekšlikums būtu, ka tas darbs jāveic ar pienotavas starpniecību. Jāpiesaista arī kooperatīvu un komjaunatnes aktīvs.

No Padomju Informbiroja

6. decembra operatīvais ziņojums

6. decembrī Ungārijā starp Balatonas ezeru un Donavas upi mūsu karaspēks, turpinot uzbrukumu, ar kaujām ieņēma vairāk kā 50 apdzīvotas vietas, to skaitā lielākas apdzīvotas vietas Dunapentelu, Racalmašu, Hercegalvu, Alapu Cecu, Šar - Egrešu, Šimontorniju, Šarbo-gardu, Sillaš - Balhašu, Lajoš - Komaromu, Adandu Balatonsabadu un dzelzceļu stacijas Dunapentelu, Nadivenimu, Hercegalvu, Šimontorniju, Šarbo-gardu, Meze - Komaromu. Tajā pat laikā mūsu karaspēks, kas uzbrūk starp Balatonas ezeru un Dravas upi, ar kaujām ieņēma vairāk kā 40 apdzīvotas vietas, starp tām Fonjodu, Keresturu, Bereņu, Balaton - Uilaku, Ketelu, Mestengu, Sennu, Selic - Kišfaludu, Patošfu, Homok - Sent - Djerdju, Kalmanču, Istvandu, Daraņu, Drava-Tamašu un dzelzceļu stacijas Fonjodu, Keresturu, Ketelju, Djetapustu, Sent - Imru, Nadj - Uifalu, Keštelješu, Dombu, Daraņu.

Kaujās no 3. līdz 4. decembrim Ungārijas teritorijā 3. Ukrainas frontes karaspēks saņēma gūstā 2375 vācu un ungāru kareivjus un virsniekus.

Dienvidslāvijā starp Donavas un Savas upēm Dienvidslāvijas Nacionālās atbrīvošanas armija, darbojoties kopēji ar mūsu karaspēku, ieņēma dzelzceļa staciju un pilsētu Sidu, kā arī ar kaujām ieņēma apdzīvotas vietas Serengardu, Mochovu, Opatovacu, Lovasu, Mazo Vašicu, Gibarecu, Bačincu Kukuevcus, Kuzminu, Adaševcus, Morovičus un dzelzceļu stacijas Adaševcus, Moroviču, Bačincu, Kukuevcus - Erdeviku. Citos frontes sektoros — izlūku darbība un dažās vietās vietēja rakstura kaujas.

5. decembrī mūsu karaspēks sašāva un iznīcināja 21 vācu tanku. Gaisa kaujās un zentlielgabaliem notrieca 15 ienaidnieka lidmašīnas.

Izvilums no Padomju Informbiroja ziņojumiem

4. Ukrainas frontes karaspēks ar 2. Ukrainas frontes karaspēka piepalīdzību 3. decembrī straujā uzbrukumā ieņēma Ungārijas aprinķa pilsētu Satoralja Uiheli, svarīgu pretinieka komunikāciju mezglu un aizsardzības punktu.

3. Ukrainas frontes karaspēks neatlaidīgu kauju rezultātā 3. decembrī straujā uzbrukumā ieņēma svarīgu Ungārijas kara rūpniecības centru pilsētu Miškolcu, lielu komunikāciju mezglu un spēcīgu pretinieka aizsardzības punktu.

4. decembrī uz ziemeļ - rītiem, vakariem un dienvidiem no Kaposvāras Ungārijā, mūsu karaspēks, turpinot uzbrukumu, ar kaujām ieņēma vairāk kā 100 apdzīvotās vietas, to starpā vairākas dzelzceļa stacijas.

Kaujās no 1. līdz 3. decembrim Ungārijā 3. Ukrainas frontes karaspēks saņēma gūstā 3000 vācu un ungāru kareivjus un virsniekus.

Kaujās no 23. novembra līdz 2. decembrim 2. Ukrainas frontes karaspēks Ungārijā saņēma gūstā 7875 vācu un ungāru kareivjus un virsniekus. Tādā kārtā no 8. novembra līdz 2. decembrim 2. Ukrainas frontes karaspēks Ungārijā saņēmis gūstā 21745 vācu un ungāru kareivjus un virsniekus.

Ungārijā starp Balatonas (Platenas) ezeru un Dravas upi, mūsu karaspēks, turpinot uzbrukumu 5. decembrī ieņēma Sigetvaras dzelzceļa mezglu un pilsētu, kā arī 120 apdzīvotas vietas, starp kuŗām daudz dzelzceļa staciju.

Dienvidslāvijā starp Donavas un Savas upēm Dienvidslāvijas Nacionālās atbrīvošanas armija, darbojoties kopā ar mūsu karaspēku, 5. decembrī ieņēma vairākas apdzīvotas vietas, starp kuŗām dzelzceļa stacija Martinci.

Pārejos frontes sektoros izlūku darbība un vietēja rakstura kaujas.

Svinīgā sēde

5. decembrī Jelgavas kultūras namā notika pilsētas izpildkomitejas un partijas komitejas svinīgā sēde, vēlētā Staļina Konstitūcijas dienai. Sēdē atklāja Jelgavas pilsētas Izpildkomitejas priekšsēdētājs b. R. Kleķeris. Goda prezidijā ievēlēja VK(b)P Centrālo komiteju un visus Politbiroja

locekļus ar biedri Staļinu priekšgalā. B. Kleķeris savā referātā par Staļina Konstitūciju apgaismoja tās vēsturi, saturu un nozīmi; pakavējās arī pie vācu zvērībām. Jelgavas pilsētā un tās apkārtnē vācu okupanti nonāvējuši vairāk kā 13 tūkstoši cilvēku, starp kuŗiem daudz sievietes, sirmgalvu un bērnu. Vāci atkāpjoties sagrāvuši un nodedzinājuši pilsētu. Zvēribu un slepkavību līdzdalībnieki bijuši arī latviešu tautas nodevēji. Nevainīgi izlietās asinis un nodarītais posts sauc pēc atmaksas. Bēdēm būs par savīem briesmiem darbiem jāatbild latviešu tautas tiesas priekšā.

Mūsu uzdevums — vēl vairāk sapsprindzināt spēkus, lai visdrīzākā laikā atjaunotu nopostīto saimniecību — fabrikas, rūpnīcas un transportu.

Pēc referāta Jelgavas teātra aktieri un kultūras nama mākslinieki snie-dza koncerta daļu.

A. Krīgers,
Jaunsvirlaukas pagasta izpildkomitejas priekšsēdētājs.

Lāsts slepkavām!

1942. g. vasarsvētku priekšvakars. Jelgavas koncentrācijas nometnē gaisa elektrizēts: tiek pastiprināta apsardzība, ko nojauc katrs ieslodzītais. Vai sagaidāma jauna akcija? Tādi jautājumi apstaigā nometni. Uzraugi, kā šakali, sazodami asinis, palikuši nervozi, atturīgi; apskata dzeloņžogus, mazrunīgi... Kaut kas gaidāms, jo no pēdējām šausanām pagājis garāks laiks. Tuvojās vakars, bet čigānu transporti uz nometni turpinās. Tos novieto nometnes parkā un šķūnī. Zied cerīni un mostas vasara. Atvesto lielākā daļa bērni — divu nedēļu līdz 16 gadu vecumā. Bērni basām kājām, rocinās saķērušies, dejo liepu alejā, bet lielie mazākās grupiņās ved nospiestas sarunas. Mans otrā stāva logs iziet tieši uz dārzu. Vakars kluss, un dzirdama katra mazākā skaņa. Klusumu pēkšņi pārtrauc automašīnas rukoņa. Visi steidz vērēt, kas atbraucis. No mašīnas izlien līdz zobiem nobruņojušies divi noleskuši gestapo bēdes. Tos tūlīt godbijīgi saņem nometnes paklausīgie cietinī un no pilsētas atbraukušais cietuma priekšnieka palīgs. Tie lesku priekšā lien gandrīz rūpus. Pirmais gājiens uz parka šķūnī, tad pa tā apkārtni. Mums lieta skaidra: bēdes apskata darba vietu un ģeogrāfisko stāvokli, lai nakti varētu orientēties.

Lielie izkļūduši, sagājuši, šķūnī, bet bērni vēl liepu alejā dejo... Bēdes, tiem garām ejot, jautā uzraugus. Tie atbild kaut ko, un bēde skali saka: — Nošaut!

Tā tad tomēr... Nervozums kamerās pieņemas. Arā nevienu nelaiž. Viens otru cenšas pētīt, uzmiņēt domas. Sāk tumst. Redzam, ka sardze dubulto. Pie logiem nelauj iet, un no apakšas atskan uzraugu kliedzieni, netuvoties logiem. Nervu visiem sasprindzināti līdz pēdējam. Pagājuši laba stunda, un kāds, slepus piegājis pie loga, vēstī, kā sēta vācu kareivji ar vilku suņiem. Pаметu skatu satumsušā sētā, un tiešām iespīdās, ka esam ielenkti. Jau nīe sāk izsasmist, un viena otra acīs asaras. Sākam piespiesti jokot, lai izklaidētu ļaunās nojautas. Tas pa daļai izdodas, un iestājas klusums. Mīgla apakšā izkļūst, un parādās mēness, kuŗa gaismā gan vērojami sētā pāris vilku suņi, bet tie ir nometnes „valdnieki“. Kareivjus nevar saskaņāt, bet apsardzība trīskārtīga. Ne-

viens neguļ, bet klausās tālas lakstīgalu trallas. Laiks iet uz rīta pusi. Pulkstens var būt ap diviem, kad pēkšņi atskan vairāku smago transportmašīnu troksnis. Klausāmie, vai brauks mūsu nometnē. Daudzi nenoceļas un iet pie logiem. Jā, brauc, dažas jau pie paša šķūņa. Pēkšņi no apakšas atskan pīdzēruša uzrauga kliedziens:

— Nost no logiem, šaus vīrsū!

Līdz ar to no šķūņa puses atskan izmisuma pilni sieviešu kliedzieni:

— Dieviņ, dieviņ, neatstāj mūs!...

Tās ir pēdējās cilvēku skaņas, ko no šķūņa dzirdam, jo pēc pirmiem kliedzieniem tiek iedarbināti septiņu automašīnu motori. Dzirdam visu nakti mašīnas eļam un nākam, līdz pat rīta ausmai. Kā pēdējās no šķūņa aizveda trīsdesmit deviņus gустekņus. Visi tie rīta ausmā, uz muguras sasietai rokām, dārzā pie šķūņa braušā stājā gaidīja savu Golgatas brauciena kārtu uz Ērmīku priedēm. Tos no cietuma vakara krēslā atveda šeit, cik redzams, lai sasieta rokas, un bendēm būtu dota iespēja maskēt savu asinsdarbu.

Mūs ceļ vēlāk kā citiem rītiem.

Visos uzraugos vērojamas naktis dzīru pēdas un asiņainas acis (vārda tiešā nozīmē). Tie mazrunīgi un itkā nezina, kur acis likt. Atbrauc mūsu grupai pakal mašīna, lai vestu parastajos katrogas darbos. Braucot garām nometnes pagrabam, redzam, ka uzraugs pamanījis cerīni krūmā noslēpušos vecu, izbiedēti čigānieti. Tai bijusi laime nepamanītai no šķūņa izlīst dārzā un sagaidīt rīta gaismu, bet tas arī viss... To atrod un nodod uzrauga Šteina rīcībā, kuŗš to aizved mežā un nobeidz...

Mēs klusēdami braucām darbā un domās meklējam atbildi, vai arī mūsu vergu gaitas tāpat nenobeigsies Ērmīku priedēs.

1942. gada vasarsvētkos nobendēja 255 čigānus. Bēdes domāja savu darbu meistārigi noslēpuši, bet otrā dienā nometne jau zināja kapu vietu, kā arī to, ka mazos bērņus šķūnī, aiz kājām sapomet, nosūtīti pret stabiem un metuši mašīnās kā malku.

Nekas netiks aplsēpts, un katrs bēde sapņems savu sodu.

Varenā Sarkanarmija mūs ir atbrīvojuši un atsedz katru šausmu darbu un to darītājus. Kapenes atveras un sauc pēc lāsta slepkavām... L. Eichmanis.

Lielāku iedziļināšanos darbā

Valstsplāns patreiz veic ļoti svarīgus uzskaites darbus. Visus materiālus savāc Valstsplāna statistiskās inspektorātas, savēl kopā aprīnķa mērogā un nodod tālāk centram, lai būtu redzams, kas pēc ieburcēju padzišanas palicis pāri un kas mums tagad atjaunojāms.

Dažas pagastu izpildu komitejas, kā piem. Garozas, šo darbu ir sapratušas. Kautgan Garozas pagastu vācu okupantu postījumi smagi skāruši, un strādāt šeit ļoti grūti, tomēr b. Brencis ir atradis laiku un spējis sniegt pareizas ziņas noteiktā laikā. Tāpat savu darbu rūpīgi darījis b. Kreicbergs Jēkabnieku pagastā. Turpretī citu ainu rāda Bērzes pagasts, kur izpildu komitejas priekšsēdis ir b. Plīčs. Viņš sniegtās ziņas nav uzskatījis paraksta vērtas! Elejas izpildu komitejas ziņās stāv rakstīts, ka pagastā ir 123 vaivas ērzejū. B. Kaus, par ko Jūs parakstjāties? Rupjākas un sikākas klūdas, kas raksturo ziņu sniedzēju paviršību, varētu turpināt uzskaitīt. Tālak tas tā nevar iet. Mums katram ir jāapzinās, ka mūsu Padomju

Latvijā katram savs darbs ir jādara ar labāko apziņu un rūpību.

Valstsplāna Centrālās Statistikas Pārvaldes inspektorās ir jāsniedz pilnīgas un pārbaudītas ziņas noteiktos termiņos, neaizmirstot, ka pēc šīm ziņām mēs plānosim visu mūsu saimniecību un celšim Padomju Latvijas darba ļaužu laudklājību. Mēs nedrīkstam aizmirst, ka Jelgavas aprīnķis ir visvairāk vācu zābaku mīdītis. Tamdēļ tagad mums ir jāstrādā vairāk un labāk!

Jelgavas aprīnķa CSP inspektors Bernhards.

Skolas dzīve Svētes pagastā.

Novembra sākumā atvēra Svētes pagastā nepilno vidusskolu. Darbojas skolas pārzinis Zariņš un trīs skolotājas. Skolu apmeklē 140 abeja dzimuma bērni. Pie skolas pastāv internāts un kōpgalds. Tie skolēni, kuŗiem tuvak mājas, iet ikdienas mājās, bet tie, kuŗiem tālāku — tikai sestdienās. Tiek mācīti visi nepilnās vidusskolas programmas priekšmeti, kā arī krievu, latviešu un vācu valoda. Zelma Siksnē.

A K T S

1944. gada 25. novembri mēs, zemāk parakstjūšies: 1) tiesu medicīnas eksperts medicīnas dienesta apakšpulkvedis Kanders E. J., 2) kapitāns Ponomarevs D. P., 3) Jelgavas aprīnķa vācfašistu ļaundarības izmeklēšanas komisijas atbildīgais sekretārs jurists Skreija T. Z., 4) vācfašistu ļaundarības izmeklēšanas komisijas priekšsēdētājs Straumītis J. M., 5) komisijas priekšsēdētāja biedrs Kleķeris R. A., un 6) komisijas atbildīgais sekretārs, kalnu inženieris Kurts L. J., pamatojoties uz: 1) Krauces V. D., 2) Egles J. F., 3) Līces A. J., 4) Kozlovskā V. M., 5) Kargina K. J., 6) Beķera A. J., liecību pierādījumiem, konstatējām, ka vācfašistu ieburcēju okupācijas laikā Jelgavā no 1941.—1944. gadam Jelgavas karagūstekņu nometnē Brīvības bulvārī karagūstekņi tika turēti visaugstākā mērā antisanitāros apstākļos; saņēma dzīvības uzturēšanai pilnīgi nepietiekošu barību, kādēļ tie lielām masām mira no bada un epidēmijām, pie kam, bada dzīti, pārtika pa daļai no zāles un saslauku bedru atkritumiem; vienmēr tika mocīti, sitot un sakropļojot tiem locekļus un sejas. Ziemu tos turēja zem atklātas debess vai aukstās barakās bez silta apģērba, gultas piederumiem un veļas. Apmēram 10.000 gūstekņu ziemu tika turēti uz salīņas pilsētas peldētavā bez pajumta, kad sals sasniedza 30°C. Gūstekņus piespieda strādāt cilvēku spēkiem neveicamus darbus, strādāt nespējīgos sīta un nošāva. Tāpat nošāva arī par mazāko pārkāpumu un par atsacišanos izpildīt aplamās priekšnieku pavēles.

Ne tikai bads un epidēmijas, bet arī necilvēcīgā apiešanās bij par iemeslu kara gūstekņu masveida bojā eļai. Katru dienu daudz vezumos liķus veda no pilsētas un apraka pa daļai kailus dažādos Jelgavas apkārtnes mežos. Piemēram, par mēģinājumu dabūt dažas kāpostu lapas pie zoga, ar automātu bij nošauti septiņi izsalkuši kara gūstekņi.

Pēc liecinieku norādījumiem viena no nonāvēto karagūstekņu — komandieru un sarkanarmiešu — masu kapu vietām ir mežā divu kilometru atālūmā no Jelgavas pa Jelgavas-Rīgas šoseju, eļot gar Vircavas meža skolu 260 metrus gar kanālu līdz stīgai, pēc tam 408 metrus pa stīgu un vēl 120 metru līdz pašai kapu vietai.

Tiesu medicīnas ekspertu klātbūtnē izdarīto atrakumu un augstāk norā-

dītās vietas apskatē konstatēts, ka karagūstekņi aprakti jaukta meža klājumā, kas ir apmēram 2700 kvadrātmetru liels un kuŗā atrodas 36 kopējie un 19 individuāli kapi. 22 kopējie kapi ir 20 metru garumā, 2 metrus platumā un 2½ metra dziļumā. Pārejie 14 kapi ir 17 metru gara, to platumā ir tāds pat kā citiem kopējiem kapiem.

Komisija daļēji atrakusi piecus kopējos un vienu individuālo kapu. Konstatēts, ka mirušie apbedīti nekārtīgi, gubām, pa daļai kaili, pa daļai pusapģērbti gan ziemas, gan vasaras mundieros, lielāko tiesu bez apaviem un galvas segām.

Daļēji atrakto kapu 14 tekošos metros atrasti 189 liķi galvenām kārtām 20—30 gadu vecumā.

Apskatot dažiem liķiem saglabājusos mīkstos audus un iekšējos orgānus, konstatēts pilnīgs tauku un zemādas tauku šūniņu iztrūkums. Divu liķu galvas kaušiem atrasti kaulu lūzumi, dažiem citiem mīkstaļos audos asins izplūdumi. Šausanas pazīmes, atskaitot liķi, kas atrasts individuālajā kapā, nav atrastas.

Pamatojoties uz augstāk aprādīto, komisija noteikti konstatēja, ka:

1) Jelgavas karagūstekņu nometnē valdīja režims un sistēma apziņīgai padomju karagūstekņu masveida iznīcināšanai, novedot tos līdz pilnīgai fiziskai novājēšanai un epidēmiskām slimībām; bez tam karagūstekņi bijuši padoti sistemātiskām spīdzināšanām;

2) mirušie karagūstekņi apbedīti gubām, lielā nekārtībā, kaili un pusapģērbti;

3) ar tiesu medicīnas ekspertīzes ceļā iegūtiem pierādījumiem pilnīgi konstatējams, ka karagūstekņu naves cēlonis — visaugstākās pakāpes novājēšana, epidēmijas un atsevišķos gadījumos ķermeņu sakropļojumi;

4) apbedīto vecums svārstas starp 20—30 gadiem.

5) pēc ekspertu komisijas rīcībā esošiem pierādījumiem augstāk norādītā vietā apbedīti ne mazāk par 9—10 tūkstošu cilvēkiem. Tāpat uz izmeklēšanas materiālu pamata konstatēts, ka iznīcināto karagūstekņu daudzums Jelgavā sniedzas pie 18 tūkstošiem cilvēku. Daudzumu starpība izskaidrojama ar to, ka visas apbedīšanas vietas vēl nav uzrādītas, jo pēc liecinieku izteicieniem, mirušie karagūstekņi apbedīti daudzās vietās.

(Devīni paraksti.)

Maidanekas ļaundaru tiesāšana

29. novembri Ļubļinā iesākās Maidanekas ļaundaru tiesāšana. Tiklīdz atklāja tiesas sēdi, lai skatītu cauri Maidanekas ļaundaru—hitleriešu beņķu prāvu, aizstāvēt paziņoja tiesai, ka atskās aizstāvēti apsūdzētos, jo uzskata par negodu aizstāvēt poļu tautas ienaidniekus — mierīgo iedzīvotāju slepkavas.

Tiesa nolēma atstāt tiesas procesā klātesošos advokātus kā oficiālus aizstāvjus.

Pirmo tiesas dienu veltīja apsūdzēto nopratīšanai. Apsūdzētais Perness liecināja, ka viņam uzturoties Maidanekā, tur tikai ar smacīgām gāzēm vien nogalināti ap 60 tūkstošu cilvēku.

Apsūdzētais Otalds nesteigdamies ar aukstu pedantismu stāsta par ieslodzīto iznīcināšanas sistēmu Maidanekā.

„Pastāstāt, kā smacēja bērņus?“ vaičā prokurors.

„Pie gāzes kamerām,“ atbild apsūdzētais Otalds, „bērņus pieveda automašīnās un te izkrāva. Bērņi ne-gribēja iet naves kamerā, viņi kautko nojauta. Viņus nācās pierunāt.“

Bieži sadedzināšanai krematorijā atveda dzīvus cilvēkus. Apsūdzētais Otalds liecina, ka redzējis cilvēkus, ko atveda uz krematoriju dzēļos sa-

slēgtus. Partijās pa 50 cilvēkiem viņus sūtīja uz krematorijas krāsni. Starp šiem nelaimīgajiem bija arī padomju kara gūstekņi.

Apsūdzētais Gerstenmeiers liecina, ka viņam, ierodoties Maidanekā, tieķts, ka nometnes krāsni iznīcināti jau ap 200 tūkstoši cilvēku. „Šai ziņā,“ saka apsūdzētais, „Maidaneka līdzinas Dahavai.“

Pēc liecinieka Oļšanska un Maidanekas nometnē gandrīz divi gadus sabījušā Andreja Staņislavska vārdiem, sevišķi nīkns bēde bijis apsūdzētais Polmans. Noziedznieks-rcidivists, kas jau agrāk izcietis daudzus sodus, Polmans bija nosūtīts uz Maidaneku kā spīdzināšanas speciālists. Liecinieku vienprātīgs norādījums, ka šā bēdes asiņainā rēķinā ir vairāk par divi tūkstoši personīgi nogalināto ieslodzīto. Viņš organizēja sieviešu masu izvarošanas.

1941. g. ziemā, norāda liecinieki, Maidanekā no Helmas atveda dažus simtus padomju kara gūstekņu, to skaitā divus apakšpulkvežus, piecus majorus, piecpadsmit kapitāņus, vairākus desmitus leitnantu un daudz ierindas sarkanarmiešu. Nepilnas nedēļas laikā tos visus pakāra. Nometnē reiz pat vienā laikā sodīja ar nāvi 18.000 cilvēku. (Pēc TASS informācijas).

Lauksaimniecības ražojumu sagāde Jelgavas apriņķī

Pašreizējais kara apstākļos lauksaimniecības ražojumu sagāde ir viens no vissvarīgākajiem uzdevumiem.

Lai mūsu varonīgā Armija būtu spējīga turpināt cīņās ar kopejo ienaidnieku — fašistisko Vāciju, tai jābūt ļoti apgādātai. Lauksaimniecības produktu sagādi vada speciāla valsts iestāde — Sagādes Tautas komisariāts caur saviem pilnvarotiem atsevišķās republikās un apriņķos.

Jelgavas apriņķī, sagādes lietu kārtosšanai līdz ar Sarkanās Armijas ienākšanu ieradās Sagādes komisariāta pilnvarotais b. v. A. Matvejevs.

Darbu nācās iesākt grūtos apstākļos augusta sākumā, kad šeit vēl nebija nevienas padomju iestādes un nevienas sagādes organizācijas.

Bet nu lielā daļa no grūtībām ir pārvarēta. Oktobrī sarādās un uzsāka darbību visas sagādes organizācijas: Zagotzerno, Patērētāju biedrību savienība, Dzīvnieku sagādes kantoris, Piena un Gaļas tresta pilnvarotais, atjaunoja savu darbību pienotavas, vārdu sakot, dzīve sāka rīvēt normālajās sliedēs.

Valsts nodevas ir jau aprēķinātas 19 pagastiem un visām saimniecī-

bām izsniegti saistības raksti, no pārejējiem 22 pagastiem, kas tikai vēl nesen atbrīvojās no fašistu okupantiem, tiek sagaidīti uzskaites materiāli.

Agrāk atbrīvoti pagasti valsts nodevas ir izpildījuši procentos sekojoši:

	Graudi	Kartupeļi	Gaļa	Piens
1. Glūda	36	29	733	63
2. Jēkabnieki	105	35	428	42
3. Vilce	80	37	427	63
4. Zālenieki	38	22	100	23
5. Eleja	109	46	137	38
6. Platone	100	46	254	20
7. Lielplatone	104	42	486	34
8. Lielvirca	100	10	268	75
9. Sesava	93	38	375	61
10. Svēte	39	108	355	16
11. Jaunsvirlauka	74	89	370	38
12. Virca	94	37	160	38
13. Augstkalne	85	36	220	21
14. Penkule	21	13	92	14
15. Šķibe	88	11	390	8
16. Tervete	45	37	200	43
17. Bukaiši	12	29	200	27
18. Saigale	3	40	270	—
19. Vecsvirlauka	—	—	200	0,8

Dobele, Bērze, Auri un daži citi pagasti iesāka pildīt valsts nodevas avansveidīgi, jo saistības raksti viņiem vēl nav izsniegti.

Kas attiecas uz vilnas nodevām, tad tās ir izpildītas visa apriņķa mērogā tikai par 12 procentiem.

Kā redzams, plāna izpildījums liek vēl daudz ko vēlēties. Neskatoties uz to, ka viens otrs pagasts savas nodevas ir jau 100-procentīgi un pat ar uzviju izpildījis, tad tomēr ikkatrā pagastā ir vēl saimniecības, kuŗas nav iesākušas nodevu pildīšanu. Vairākas saimniecības ir nodotas Tautas Tiesai par sabotažu. Cerams, ka tas tiks daudzām atjēgties un saprast viņu pienākumu pret valsti. Būtu piegriežama lielāka vēriba polttiskam noskaidrošanas darbam, jo bieži vien pie nodevu gausas pildīšanas ir pienākuma apziņas trūkums.

Vienā otrā gadījumā agentiem arī būtu jārikojas stingrāk un noteiktāk.

Tagad, kad mūsu neuzvaramā Sarkanā Armija ir jau tik tuvu klāt fašistu nevēram, lai to galīgi iznīcinātu viņa paša migā, mums aizmugurē jāprot pārvarēt visas grūtības un dot fronteī visu nepieciešamo galīgas uzvaras paātrināšanai.

Uzskaites pārziņis.

Z. Vecais

Sejšam — audzinātājam.

Jauns sāki šai druvā
Ar sētuvu staigāt;
Kļūst sirdij tā tuva,
Šķiet zeme tik maiga.
Sēj labo un daļo,
Lai saulup tas tiecas;
Darbs sparū vēl vairo
Cik viegli plecs liecas!
Pār druvu, kur sēji,
Kur zelmenis plauka,
Jau viņos skrien vēji,
Plūst ziedsmarža jauka.
Klāt rudens, un rotā
Jau sarma tev galvu,
Bet sirds jauna dota
Tev mūžā par balvu.
Sirdsapciņķņi glabā
Vēl daudz zelta graudu,
Līdz sadegsi darbā,
Ko veici ar baudu.

Darba gaitas II Jelgavas pilsētas vidusskolā

Jaunātnes izglītībai ceļā nestāvs vairs nekādi šķēršļi — tas ir ļoti svarīgs princips un varētu teikt, tas ir viens no galveniem pamatprincipiem Staļina konstitūcijā. Tāpēc arī par skolu dzīves atjaunošanu Jelgavā ir domāts tūlīt pēc Sarkanās Armijas nostiprināšanās šinī pilsētā. Gandrīz reizē ar civilo iedzīvotāju atgriešanos Jelgavā arī skolas uzsāka savas gaitas, jo skolnieku pieplūdums, samērā ar stipri nopostīto pilsētu, ir liels. Tas tieši sakāms par II pilsētas vidusskolu: skolnieces pa divām, trim un pat pulciņiem iegriežas no laukiem skolā ar jautājumiem, vai viņas vēl skolā uzņemšot, vai nebūšot par velti, jo ieradīšoties skolā, tiklīdz atradīšot apmesnās vietu pilsētā. Šin skolniecēm skola aizrāda, ka materiālie apstākļi, skolnieces vecums (pat dienas ierēķinot) kā tas bija agrāk, vairs nekrit svarā, bet gan laba griba un centība. Reizē ar šo skolniecēm, kas vēl skolu neapmeklē, aizrādu, ka darbs skolā rīt pilnā gaitā un priekšmetos, kur mēs esam nokavējušies, salīdzinot ar Padomju Savienības plānu, stundu skaits ir vēl palielināts un te darba gaita tiek kāpināta. Skola pagaidām atrodas bijušās Kurlmēmoskolas telpās un darbojas pēcspēdienes, sākot ar pulksten 13. Saprotams, ienaidnieks ir nodedzinājis mūsu skolas, iznīcinājis visu inventāru un mācības līdzekļus. Tagad mums jāsašpiežas ciešāki, jāpānes viena, otra neērtība. Šīs nebušanas tomēr ir pārējošas: tiklīdz karaspēks, vajādam ienaidnieku, aizvirzīsies tālāk, mēs pāriesim uz plašākām telpām. Tad pat, pēc iespējas, atvērsies skolniecēm arī internāti. Tāpēc lūdzu Jelgavas sabiedrību uzņemties sevī, kaut arī pagaidām, II vidusskolas skolnieces, kas iebruc no laukiem un sniegt viņām darbā un dzīvē palīdzīgu roku. Ar to mēs izdarīsim lielu pakalpojumu paši savai tautai.

Jelgavas pilsētas
II vidusskolas direktors
A. Vilks.

Michails Bragins.

Izlaušanās uz jūru

Lielā Tēvijas Kara gaitā iestāties brīdis, kad spēku pārsvars frontēs pārgājīs PSRS un tās sabiedrotā pusē, un radušies stingri priekšnoteikumi pilnīgai hitleriskās Vācijas sagrāvei.

Bet labvēlīgas iespējas karā pašas par sevi vien vēl nenes uzvaru. "Uzvara nenāk bez cīņas un piepūles. To iegūst kaujā", — teica biedrs Staļins.

Jūtot sava gala tuvošanos, fašistiskā Vācija izmisīgi pretojas. Hitlera virspavēlniecība cenšas radīt spēcīgus operatīvus nogrupējumus svarīgākos virzienos, ceļt varenas sociētārijuma joslās, lai nokausētu un apturētu Sarkanā Armiju, neielāistu to savas teritorijas iekšienē. Lūk, kāpēc tagadējais kaujas posms prasā no mūsu ģenerāļiem karaspēka vadībā vēl lielāku mākslu, bet no kareivjiem un virsniekiem — vēl vairāk zināšanu, vēl vairāk varonības.

Vācu aizsardzības pārrāvums, ko oktobra sākumā veica 1. Baltijas frontes karaspēks ar 3. Baltkrievijas frontes karaspēka palīdzību, kas nodrošināja tiem izeju Baltijas jūras krastā, — viens no izcilākajiem Sarkanās Armijas kara mākslas paraugiem.

Vasaras uzbrukuma rezultātā 1. Baltijas frontes karaspēks ieņēma Šaulus un Jelgavu, piegāja Rīgai no dienvidiem un dienvidaustrumiem un pāršķēla svarīgāko komunikāciju Rīga-Šauli-Tilzi, kas saistīja Baltiju ar Austrumprūsiju. Tajā pat laikā vāci bij izdzīti no Somijas, Baltija bija iztīrta no ienaidnieka līdz pat ziemeļ- un ziemeļaustrumu pieejām Rīgai, bet Baltkrievijas frontu karaspēks bija nogājis līdz Austrumprūsijas robežām.

Likās, ka pēc tādēm zaudējumiem vāciem palika viena izeja — pilnīgi atstāt Baltiju, kur viņiem draudēja briesmas tikt nogrieztiem no Austrumprūsijas un piespiestiem pie jūras. Paliekot Baltijā, Hitlera virspavēlniecība centās segt Vācijas stratēģisko flāngu ziemeļos, ko atseveda vācu karaspēka sakāve 1944. gada vasarā. Pretinieks visiem spēcīem turēja savās rokās ostas — Rīgu, Ventspīli, Liepāju un Mēmeli, kuŗas no vācu ziemeļostām šķīr tikai dažas stundas jūras ceļā.

Turpinot pretoties Baltijā, vācu armiju ziemeļgrupā vēl balstījis ar savu kreiso flāngu Rīgas placdarmā. Viņa aizsedza no ziemeļiem Austrumprūsiju un tajā pat laikā apdraudēja mūsu karaspēka labo flāngu, kas bija sakopots pret Austrumprūsiju, draudot tam ar sitieniem, ja tas kustētos uz rietumiem. Noturoties Baltijā, hitlerieši turpināja piekopt demagoģisku propagandu par „karu aiz Vācijas robežām”, glābjot savu sadragāto prestižu.

Vācu virspavēlniecība centās radīt operatīvas iespējas ne tikai aizstāvēšanās darbībai Baltijā: cenšoties sekot vienam no hitleriskās propagandas lozungiem par „uzbrūkošu aizsardzību” tā gatavoja pretuzbrukumu.

Baltijā atradās vairāk kā 40 vācu divīzijas, kuŗas ieņēma pietiekoši lielu, plašām operācijām noderīgu teritoriju. Meži, purvi un ezeri, kas bija izdevīgi aizsardzībai, upes, kuŗas tecēja paralēli fronteī, daudz apdzīvotu vietu — viss tas sekmēja stipras, plaši sazarotas apcietinājumu sistēmas izveidošanu. Trīs varenas un dziļās aizsardzības līnijas, kā likās, nodrošināja pretiniekam iespēju cieši noturēties Baltijā starp Rīgu un Tilzīti.

Pie Šauliem no mums pārgriezta dzelzceļa vietā, kas savienoja Rīgu ar Tilzīti, vāci steidzīgi taisīja dzelzceļu savienojumus starp Rīgu un citām Baltijas ostām un Austrumprūsiju. Daļa ceļu, kas vēl palika pretiniekam, atļāva viņam realizēt taktisku manevru un ziemeļu un centrālās armijas grupu sadarbību. Rīgas un Mēmeles ostas ar desmitiem kilometru garām kuģu piestāt-

nēm atļāva pārsviet pastiprinājumu un apgādāt karaspēku Baltijā.

Vācu armiju ziemeļgrupai, piedraudot ar nošaušanu un represijām pret kareivju ģimenēm, bija jāvelēts turēties, kamēr nepienāks jauni Vācijā saformēti palīdzēji. Miklaini nozudušā ziemeļgrupas virspavēlnieka ģenerāļa Lindemāņa vietā Hitlers iecēla savu kraso piekritēju ģenerāli Šerneri. No Leningradas un no Somijas atvirzītām divīzijām, ar kuŗām sabiezēja Baltijas fronti, palīgā bija pārsvīestas tanku divīzijas no Austrumprūsijas. Vēl vairāk, Hitlera virspavēlniecība pārsveda no Rumānijas uz Baltiju tanku korpusu. Šī korpusa komandieris ģenerālis fon Knopelsdorfs kategoriski pavēlēja: ne tikai aizsargāties, bet „atsviet bojševikus no Vācijas robežām.”

Salasījis spēcīgu grupu motorizēto lielgabalu un tanku, kopskaitā 800—1000, pretinieks svieda to pretuzbrukumā, mēģinot no jauna sāgrābt Šaulus, lai atjaunotu komunikāciju Rīga-Tilzi un vienlaicīgi ar triecieniem trijos virzienos atgrieztu 1. Baltijas frontes karaspēku tuvošanos Rīgai. Kopš vācu pretuzbrukuma laika 1943. gada vēlā rudenī pie Kļjevas, tas bija viens no vislielākīem vācu tanku prettriecieniem vācu-padomju fronteī.

Hitlers vēl reizi mēģināja apstādīnāt nepielūdzami atīstījušos kara notikumu gaitu un to pagriezēt sev par labu. Šauļu rajonā iedegās nīknas tanku kaujas, kuŗu rezultātā vāci mazliet pavirzījās atsevišķās vietās, pazaudējot simtiem tanku. Viņu pasāktā operācija neizdevās. (Turpmāk vēl).

Jelgavas pedagogiskā vidusskola uzsāk darbu

Jelgavā, Jaunātnes ielā 8, darbu uzsāk Jelgavas pedagogiskā vidusskola ar sagatavošanas klasi un 4 speciāllklasēm jeb kursiem. Sagatavošanas klasē uzņem pilnu pamatskolu beigušos; pārējās klasēs bijušā Jelgavas skolotāju institūta un vidusskolu skolēnus. Visi pedagogiskās skolas audzēkņi saņems stipendijas: I kursā 80 rub. mēnesī, II kursā 100 rub., III kursā 120 rub. un IV kursā 140 rub. Audzēkņiem tiesība saņemt strādnieku produktu kartiņas. Pie skolas darbosies kopmītne un koppalds. Pedagoģisko vidusskolu

beigušie pēc dažiem prakses gadiem var turpināt izglītību pedagoģiskās augstskolās.

Audzēkņiem jāpīeteicas skolas kanceleijā Jaunātnes ielā 8 līdz 15. decembrim. Skolas direktors.

LSPR Komūnālās Saimniecības Tautas Komisariāta celtniecības tresta Jelgavas nodaļas darbība. Mūsu skaitā Jelgava izpostīta un sagrauta no vācu bandītiem. Lai ātrāk aizdziedētu mūsu pilsētas briesmīgās brūces, Celtniecības trests ķēries pie pilsētas atjaunošanas dar-

biem. Viena no pirmām, ko pašreiz atjauno, ir pasta ēka, elektrības centrāle un daudz citas. Kantora telpās Mātera ielā 35-a š. gada 25. novembrī noturēja strādnieku komītēja biedru sapulci. Tika ievēlota: 1) darba algas komītēja Cidovska vadībā, 2) Strādnieku apģādes komītēja Kupēcs vadībā, 3) Kultūras komītēja b. Kvicēviča vadībā un 4) Sarkanās Armijas ģimeņu palīdzības komītēja b. Skobiņna vadībā. Strādnieki un amatnieki ar lielāko prieku apsoliņa nodot savus vēl atlikušos darba rīkus tresta lietošanā. K. B.

B. Gorbatovs.

Neuzvarētie

(Tarasa ģimene)

Miruši akmeņi, kapakmeņi... Nomira vecais Artamonovs: vēla akmeņi, nokrita un vairs neuzcēlās. Tā arī palika gulot, apkampis akmeņi vecām rokām. Artamonovu apglabāja kļu, steidzīgi, ne tā, kā kad glabātu visa fabrika. Vāci nozaga vecam meistaram ne tikai godīgu dzīvi, bet arī godīgu nāvi.

Tikai deviņi veči gāja aiz viņa šķirsta. Nemiera cilvēks Nazars ceļā uz kapsētu stāstīja šausmīgas lietas: Sverdlova šachta vāci nošāvuši septiņi simti ogļračus, viņu sievas, tēvus, mātes un bērņus.

Visas ejas pieblīvās likiem. Virs šachtām stāvēt tāda smirdoņa, ka bēdu dienas! Un, purinot galvu, parģojoja: — Visus iznīcinās vācietis, piemināt manus vārdus, visus! Gan ķersies arī pie mums! Papriekšu ēbrējus iznīcinās, tad mūs.

Likās, ka viņa vārdi piepildās. Kādā rītā Tarass redzēja, ka pa ielām dzen milzīgu pūli ēbrēju.

Viņi iet iežogoti no durkļu žoga, izbiedēti, samēditi cilvēki. Viņi nezina, uz kuriem un kamdēļ viņus ved: uz nāvi, pie karatavām, uz katorgu. Bet, nolemti savam liktenim, viņi paklausīgi velkas, kurb tos dzen. Nedzird ne kliedienu, ne raudu. Slapjš, auksts vējš plosa laudis. Lietus kā pātāgas krit uz pleciem un muguras.

Sievietes, klūpot uz slapjajiem akmeņiem, nes slimus bērņus. Veci un kroplji streipuļo kolonas astē un baidas atpālist un palikt vieni ar vācu konvoja durkļiem. Nokrita vecene un lēkmē sāka vārtīties uz bruga, bet kliegt un saukt palīgā baidās. Klusējot tā vārtas uz slapjiem akmeņiem, krampjaini tvāsta ar rokām gaisu, bet garām tai velkas un velkas nelaimē nolemtie cilvēki, saliekušies zem slapjo paunu smaguma. Slēpj kādu nieku, viss pamests — dzimtā māja, pavārds, mantas. No lielās, gadiem krātās iedzīves tikvien palicis, kā nožēlojama pauriņa. Cilvēkiem pavēleja ierasties ar mantām un viņi palika priecīgi. Tā tad nebūs nāve. Un tad vēl nebūs nāve. Un viņi turas pie savām mantām kā pie dzīvības, kā pie siltas jaukās dzīvības.

Tikai viens cilvēks iet bez mantām, atbrīvojies no pasaulīgās kņadas — tas ir vecais ārsts Pišmanis. Nekā viņam vairāk nav līdz, kā tikai noņēsātā ārsta somiņa. Itkā viņš ietu nevis uz nāvi, bet uz ikrītā slimnieku apstaigu.

Tam blakus streipuļo, zem smagām mantām aizslušies, viņa ciltbrāļi. Viņi nezina un netic, ka tā viņu beidzamā diena, beidzamā stunda, beidzamā migla virs pilsētas, beidzamais lietus pār jumiem.

Un viņi raizējas par savām nastām, par segām, par pūkaino kakla lakatiņu priekš saaukstējušās meitiņas.

Bet viņš zināja. Viņš zināja, ka tas viņa beidzamais ceļš. Beidzamo reizi viņš gāja caur pilsētu, kur dzimis un uzaudzis. Un bija viņam līdz rūgtumam dārgs šis krievu slapjais vējš, melnās papeles un birušām lapām klātās krievu zemes smarža un krievu noraudājušies jūti un

krievu rudens lietus, kas list pār pilsētu.

Tarass ilgi tam raudzījās pakā. Klusu ciešot ligojās pulis, pat bērni noklusuši. Vienaldzīgi, klusu ciešot gāja policisti un zaldāti ar automātiem. Lija migla, un lietus kā pātāga pēra un pēra cilvēkus.

— Ardievu, doktor Aron Davidovič! — nočukstēja Tarass. — Nepārmet: nekādi nevaru tev palīdzēt. Paši gaidam soda izpildīšanu.

Ēbrējus nošāva kautkur aiz pilsētas. Retie izglābušies slēpās krievu ģimenēs. Krievu cilvēki, nebīdāmie, slēpa mocēkļus: tas bija sirdsapziņas pienākums.

Iela, kurā dzīvoja Tarass, slēpa sešgadīgo meiteniti. Policisti bij uzoduši par to un stingri meklēja. To pat Tarass nevarēja saprast. „Vai patiesi, — viņš smīnēja, — vācu valsts sabruks, ja pasaulē dzīvos sešgadīga meitene? — Bet policisti turpināja čamdit mājas. Tiem piemētās mednieku kaisliba. Tie kā suņi izostija pēdas. Iela nepadevas.

Katru vakaru, meiteni, ietītu tumšā lakatā, aiznesa jaunā vietā no kaimiņa pie kaimiņa. Katrā mājā priekš viņas bij atbrīvota lāde. Meitene dzīvoja, ēda un gulēja lādē. Trauksmes gadījumā lādes vāku aizcirta. Bērns pierada pie savas patvertnes, tā viņam neizlikās vairs pēc mironšķirsta. Meitene tagad oca pēc nāfālina un pelējumiem, kā veca vecīte.

Marika no draudzenēm uzināja par šo meiteni: bērni par to sačukstējās. Kad bērnu atnesa uz Tarasa māju, Marika drebēdama jautāja vectēvam: „vai tā ir lādes meitiņa?“ — un Tarass nezināja, ko tai atbildēt.

Lādes meitiņa bij bāla un vārga. Viņas melnās acis mājoja izbailes. Daudz gadus vajadzēs, lai nomieriņātu tādās acis! Marika pēkšņi apkampa meiteni un pieglaudās viņai. Melnā un baltā galviņa...

Rotaļasimies ar lēllēm, — teica Marika un pavērās Tarasā. — Vai drikst? Mēs lādē rotaļasimies ar lēllēm! — tā pasteidzās piebilst, un Tarass novērsās, lai norastu asaru.

Nakti Tarasa mājā ielauzās policisti. Viņi izvardēja visas malas, atrada un uzlauza lādi. Meitene gulēja. Viņa turpināja gulēt pat policista rokās, bezrūpīgi miegā smaidīdama un klusi čapstināja lūpām. Rupjš grūdiens viņu uzmodināja. Viņa ieraudzīja svešas, briesmīgas sejas un melnus šinēļus. Viņa iekliedzās, ka Tarass neizturēja un metās uz policistu.

Kad, noplūstot asinim, Tarass beidzot piecēlās no grīdas, viņš vispirms atcerējās meiteniti, balto meiteniti, savu Mariku. Viņš pavērās viņā un ieraudzīja tās acis. Milzīgās, zilas, tās bija iepēstas no šausmām. Kas tad tas? Par ko, vectētiņ? Par ko? — jautāja viņas acis.

Bet asaru tajās nebij.

Asaru nebij. Bērni iemācījās neraudāt. Viņi bij aizmirsuši smieties un iemācījušies neraudāt.

Kā es palīdzēju uzpost Jelgavu

Kādā novembra svētdienā mūs visus aicināja labprātīgi palīdzēt uzpost Jelgavu. Sapulcēšanās vieta bija pie Izpildkomitejas. No turienes gājām uz darba vietu Lietuvas ielā. Tur bij daudz sagrautu namu. Ietnes nobirušas gruvešiem. Tā negēlīga vāciešu vaina.

Sparīgi ķērāmies pie darba: cits ar lāpstu, cits ar slotu, kā kuŗš. Kieģeļu gabalus un gruzus bērām uz

sagruvušo namu drupām. Ātri vien mums norādītais darbs bij veikts. Tagad iela bij tīrāka: kādu gabalu varēja iet pa ietni.

Pēc darba mūs uzrunāja izglītības nodaļas vadītājs, vērtējot darbu, ko mēs padarījām kopīgiem spēkiem.

A. Hofnungs,

Jelgavas 1. nepilnās vidusskolas 7. klases audzēknis.

Vācu fašistu ļaundarības Igaunija

Padomju Savienības laikraksti publicē Valsts Ārkārtējās vācu-fašistu ļaundarību konstatēšanas un izmeklēšanas komisijas paziņojumu par vācu zvērbām un ļaundarībām Igaunijā. Kā visur okupētos apgabalos, tā arī Igaunijā vācu fašistu varmākas fiziski iznīcināja iedzīvotājus. Viņi gan centās paslēpt savu ļauno darbu pēdas, bet bēgšanas steigā viņi nespēja iznīcināt pierādījumus. Nāves nometne Klogā tiek dēvēta par igauņu Maidaneku. Ziņojumā mēs ar šausmām redzam jau pazīstamo masveidīgo izrēķināšanos ar mierīgiem iedzīvotājiem: sievietēm un bērniem. Mūsu acupriekšā rēģojas krāsnis, kuŗās fašistiskie zvēri sadedzināja zidaiņus bērņus. Veseli kalni pa pusei sadedzinātu cilvēku apsūdž vācu izdzimtepus un to palīgus.

Ļaundaru saraksts, kuriem nāksies saņemt bargu sodu, palielinājas. Viņi neizbēgs savam sodam. Atbildēs arī tie, kas viņus sūtīja uz briesmu darbu. Konstatēta Igaunijas galvenā bendes Alfreda Rozenberga vaina. Viņa vārdā Igaunijā notika šausalīgi noziegumi. Šo vārdu tagad nolād visi Baltijas iedzīvotāji.

Sniedzam īsu izvilkumu no komisijas ziņojuma par Klogas nometni.

Vācu fašistu varmākas aplkāja Igauniju ar biezu koncentrācijas nometņu, cietumu un gestapo moku kambaru tīklu. Viņi bez zēlastības iznīcināja mierīgus pilsoņus un kuŗa gūstekņus. Pēc nometņu galvenā ārsta SS oberšturmfrira fon Bodmaņa ikmēneša ziņojumiem uz 1944. gada 1. februāri Igaunijā bija vairāk kā 20 nometņu. Četrās no šīm nometnēm februārī bija vairāk kā 6000 ieslodzīto.

Nometnēs ieslodzītiem padomju pilsoņiem piekabināja numurus, atņemot tiem vārdus, tos piekāva pletnēm, dzelzs nūjam, tos dzina pārmērīgā darbā. Darbu vadīja or-

ganizācija „Todt“. Darba diena ilga 16—18 stundu. Par normu neizpildīšanu nedeva ēdienu, nežēlīgi piekāva un nošāva. Lai slēptu savu ļaundarību pēdas, vācu ugunsķuros dedzināja nonāvēto ķermeņus, bet nesadedzētos kaulus samala un kopā ar pelniem izbārstīja laukos.

Zem Sarkanās Armijas spiediena vāci steidzīgi likvidēja koncentrācijas nometnes, lielāko tiesu ieslodzīto nošaujot.

44 kilometru attālumā no Tallinas Klogas-Aedlin miestā 1943. gada septembrī vācu okupanti ierīkoja „Todt“ organizācijas darba koncentrācijas nometni. Ikdienas nometne notika publiska ieslodzīto pēršana uz speciāla šim nolīkam ierīkota sola. Par nieka pārķāpumu atstāja bez ēšanas uz divām dienām, piešēja nīknā salā uz 2—3 stundām pie staba. Ieslodzītos spīdzināja netikai SS sargi, bet arī nometnes administrācija un vācu ārsti. Vācu ārsta Botmanis sistemātiski noindēja sašlimušos ieslodzītos, iesējīcinot tiem zem ādas indi (levopanu). Nometnes sanitārs unteršarfrirs Gents ar cirvi nosita 13 vecākus ieslodzītos.

19. septembrī 1944. gadā vāci ķēras pie Kloga nometnes likvidēšanas. Nometnes unteršarfrirs Švarce un kancelejas priekšnieks hauptšarfrirs Maksis Dalmans izlasija starp ieslodzītiem 300 cilvēkus un lika viņiem nest malku meža laukumā, pārējos 700 cilvēkus piespieda sarīkot ugunsķurus. Kad ugunsķuri bija gatavi, vācu bendes ķēras pie ieslodzīto masu nošaušanas. Vispirms tika nošauti malkas pienesēji un ugunsķuru ierīkotāji, bet pēc tam arī pārējie. Šaušana notika šādi: SD policisti ar ieročiem piespieda ieslodzītos gulties uz ugunsķuriem ar seju uz leju un nošāva tos ar automātiem un pistoļiem. Nošautos sadedzināja uz ugunsķuriem. 19. septembrī 1944. gadā Klogas nometnē tika iznīcināti ap 7000 cilvēku.

Mana pirmā skolas diena atjaunotajā padomju skolā

Kad pirmo dienu atnācu uz sapulcēšanās vietu, atradu paziņojumu, ka mācības sākies Kurlmēmo skolas telpās. Tur skolēnus sadalīja pa klase un reģistrēja. Zālē notika svinīgs akts. Pie sienām Leņina-Stalīna ģimenes un grezni plakāti. Runāja mūsu 1940. gada un tagadējais direktors. Viņš salīdzināja bērnu stāvokli padomju iekārtā un vācu fašistu okupācijas laikā. Šai laikā viņš Jēlgavas cietumā pārcietis daudz briesmu un redzējis daudzu padomju pilsoņu nāvi.

Pēc viņa runāja vecāks skolotājs. Viņš aicināja mūs centīgi mācīties un klausīt vecākiem un skolotājiem.

Sarkanās Armijas karavīri pēc tam mums rādīja filmu par skolēnu dzīvi. Ar to beidzās pirmā skolas diena.

T. Kalniņš,

Jelgavas 1. nepilnās vidusskolas 6. klases audzēknis.

Jelgavas apriņķī dzīvojošo mūziķu ievērtībai.

Pie Jelgavas pilsētas Kultūras nama tiek nodibināts džesa un koncertmūzikas ansambļis, kuŗā var pieteikties: saksofonisti, klarnetisti, vijolnieki, pianisti u. t. t. Var pieteikties arī tādi, kas kuŗa laikā savus instrumentus ir zaudējuši. Pieteikumus pieņem Kultūras nama mākslas nodaļas vadītājs Augusts Kristopaitis Vaļņu ielā 48-4.

Arod biedrību dzīve.

Izglītības darbinieku arod biedrības Jelgavas vietējās komitejas sēdes

notiek piektdienās no pl. 18—19 izglītības nodaļas telpās.

Komitejas locekļu dežūras:

otrdienās no pl. 14—15 b. Vīksna, trešdienās „ „ 17—18 b. Svēle, ceturtdienās „ „ 14—15 b. Cibikova, piektdienās „ „ 17—18 b. Beikmanis.

Kļūdu izlabojums.

Rakstā Staļina Konstitūcijas astotā gada diena pirmā rindai jābūt: VIII. Ārkārtējā Padomju Kongresā 5. decembrī 1936. gadā.

Atbildīgais redaktors:

Richards Šneiders

Iespiests VAPP 23. tipogrāfijā Jelgavā, Vaļņu ielā № 8 JT 00905

Jelgavas pilsētas Izpildu komitejas karavīru ģimeņu valsts apgādes un labklājības nodrošināšanas nodaļa līdz karavīru ģimenes, kuŗu piederīgie iesaukti Sarkanā Armijā, sākot ar 1941. g., vai krituši tautkalpodami nekavējoši reģistrēties Jelgavā, Skolotāju ielā 3, otrā stāvā.

Turpat arī nekavējoši jāpieteicās jau reģistrētiem karavīru ģimēnēm plenu kariņu saņemšanai viņu mazajiem bērniem par decembra mēnesi.

Jelgavas pils. izglīt. nodaļai

vajadzīga sekretāre, krievu valodas pratēja. Pieteikties Skolotāju ielā 4.

„Zemgales Komūnists“ redakcijai vajadzīgi korrektori, literāriskie darbinieki un izsūtāmais. Pieteikties Skolotāju ielā 9.